

Is uw vis al verzekerd?

Door Raymon van Anrooy¹, visteelt econoom, Voedsel en Landbouw Organisatie van de Verenigde Naties (FAO), Rome

Voor viskwekers bestaat altijd het risico dat het systeem kapot gaat en/of de vissen massaal sterven. In vele andere sectoren is het verzekeren tegen dergelijke risico's heel algemeen. Door FAO is onlangs onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor viskwekers om visteeltsystemen en de vissen in de kwekerij te verzekeren. Het blijkt dat van de vele miljoenen viskwekers nog maar enkele duizenden hun systeem en/of hun vis verzekerd hebben. In veel landen staan de verzekeraars niet te dringen. Dit artikel vat de situatie op het gebied van visteeltverzekeringen samen.

De visteelt productiesystemen en -processen veranderen de laatste jaren als nooit tevoren. Recirculatie systemen zijn gemeengoed geworden in een paar decennia, en nieuwe technologieën maken intensificatie, aquaponics, afzinkbare systemen en oceaan ranching mogelijk. De toenemende investeringen die met deze ontwikkelingen gepaard gaan zijn niet zonder risico. De gemaakte investeringen zijn niet in alle gevallen levensvatbaar. De risico's van het niet terug kunnen betalen van leningen, als gevolg van oogsten die mislukt zijn door storm, aardbevingen (tsunami's), algen plagen, vervuiling, systeem falen, mismanagement, uitbraak van ziekten, etc. zijn groot. Rampen die vistelers recent hebben getroffen hadden vaak niet alleen een economisch gevolg, maar veroorzaakten ook sociale ontwrichting omdat bedrijven failliet gingen, families van de een op de andere dag berooid waren en zonder werk zaten. Daarnaast zijn de gevolgen voor het milieu (zoals ontsnapping van zalm uit kooicultuur

na een storm) vaak niet te overzien.

Maar weinig verzekerde kwekerijen

Risico management krijgt daarom een steeds belangrijker plaats in de visteelt. Wereldwijd worden "codes of conduct", "codes of good practice", "better management practices", "standard operational procedures", "certification" en "traceability" als gereedschappen gebruikt door telers en regeringen om de risico's van een misoogst in de visteelt te verkleinen of tenminste beter te beheersen. Visteelt verzekering is een van de manieren om de risico's van een misoogst en de daarmee gepaard gaande ellende voor een teler en zijn familie te spreiden. Niettemin, het aantal vistelers wereldwijd dat gebruik maakt van visteelt verzekering is klein. Dat komt vooral door het feit dat veel vistelers geen idee hebben dat de vis die ze telen verzekerd kan worden. De meeste vistelers denken bij verzekeringen nog steeds aan auto-, reis-, levens- en zorgverzekeringen, terwijl er toch

¹ voor meer informatie stuur een e-mail naar: Raymon.van Anrooy@fao.org

aanbieders op de markt zijn van visteelt systeem verzekering en van verzekering van de vissen zelf in verschillende stadia van hun groei. Daarnaast zijn verzekeraars soms niet al te happig om visteelt te verzekeren, omdat de risico's hoger worden ingeschat dan in veel andere sectoren, personeel met kennis van de visteelt vaak ontbreekt, in het verleden slechte resultaten in landbouw- of visteeltverzekeringen zijn behaald, of in een land de wettelijke basis ontbreekt om visteeltverzekering aan te bieden.

Zonder in een promotiepraatje te vervallen wil ik u toch informeren over enkele van de voordelen van visverzekeringen zoals

daar zijn: bescherming tegen de gevolgen van een variëteit aan natuurrampen die uw "standing stock" kunnen treffen, een stabiel inkomen, compensatie voor verlies van de oogst, grotere mogelijkheden om te lenen en te investeren, toegang tot de laatste informatie over risico management, en natuurlijk de vermindering van de dagelijkse stress over alles wat mis zou kunnen gaan in de teelt.

In 2005 heeft FAO een onderzoek gedaan naar het gebruik van visteeltverzekeringen in de wereld. Enkele van de uitkomsten wil ik hier presenteren. Voor een gedetailleerd verslag wil ik u verwijzen naar onze publi-

"Visteelt in drijvende kooien. Foto: Sandro Lovatelli"

catie getiteld "A Review of the current state of aquaculture insurance in the world" FAO Fisheries Technical Paper No. 493.

Weinig geïnteresseerde verzekeringsmaatschappijen

De visteeltverzekeringsmarkt kent vele vragers en maar een beperkt aantal aanbieders. De mogelijkheden voor telers om rond te shoppen zijn dus beperkt, vooral ook omdat een aantal aanbieders maar in enkele landen actief is en zich beperken tot een paar vissoorten en teeltsystemen. De meeste visteeltverzekeraars hebben hun hoofdkantoren in Europa en richten zich ook vooral op de Europese markt. Lloyd's of London kan gezien worden als een verzekeringsmarkt op zich en visteeltverzekering wordt er al geregeld vanaf begin jaren 70. De grote visteeltlanden in Europa (Noorwegen, Italië, Spanje, Frankrijk en Engeland) hebben allemaal één of meer visteeltverzekeraars binnen hun grenzen.

Het FAO onderzoek toonde aan dat de vraag naar visteeltverzekering snel stijgt, terwijl het aantal verzekeringspolissen nauwelijks stijgt. Dat betekent dus dat het gat tussen vraag en aanbod groter wordt. Op het moment schat FAO dat op een aantal van 9,8 miljoen vistelers wereldwijd er maar zo'n 8.000 visteeltverzekeringspolissen uitgeschreven zijn. Daarvan zijn er zo'n 2000 in Europa, Noord- en Latijns-Amerika. Het enige land buiten Europa waar een significant deel van de visteeltproductie is verzekerd is Japan, waar zo'n 3000 polissen actief zijn in 2005. Terwijl in Azië de meeste verzekeringen van het zgn "named perils" type zijn worden in andere regio's vaak "all risk" type polissen afgesloten. Voor vijver, raceway en recirculatie systemen is men vaak verzekerd tegen vervuiling van externe bronnen, neerstortende vliegtuigen, vandalisme, predatie, vloed en overstroming, aardbevingen, vulkanisme, dijkdoorbraken,

blokering van het water systeem, droogte, brand, blikseminslag, explosies, bevriezing, elektrisch falen, mechanisch falen van machinerie, en veranderingen van waterkwaliteit die de vis kunnen schaden. Vissoorten op het moment verzekeraar zijn de volgende: arctic char, atlantische en coho zalm, bruine en regenboogforel, de meeste tonijnsoorten, de meeste karpersoorten, zeebaars, zeebrasemsoorten, heilbot, tarbot, tong, platvis, kabeljouw, tilapia, en steur. Ook verzekeraar zijn abalone, mossel, clam, pareloester en schelpdierenteelt, evenals kreeft, garnaal (*Penaeus spp.*) en Macrobrachium. Geen van de verzekeraars die door FAO benaderd werden zei op het moment meerval- of palingteelt te verzekeren, maar interesse was er wel. In principe zijn de meeste off-shore en on-shore teeltsystemen verzekeraar, dus inclusief de huidige recirculatie systemen. Extensieve teelt en onderwater kooicultuur is vaak nog niet verzekeraar. Pootvisproductie is moeilijk te verzekeren op het moment.

In het geval van claims wordt er vaak gebruik gemaakt van onafhankelijke "loss adjusters" die de claim vergelijken met de polis condities na een schade geval. In een aantal Europese landen hebben verzekeraars ook vaak schade-experts in het eigen bedrijf.

Matige ervaringen

De ervaringen met visteeltverzekeringen is niet altijd goed geweest. Vooral in de jaren 90 waren de claims vele malen hoger dan de inkomsten aan premies. Veel verzekeraars zijn dus ook gestopt met het aanbieden van visteeltverzekering. In de jaren 2000, 2001 en 2003 (het onderzoek liep t/m 2004) waren de ervaringen goed en werd er over het algemeen winst gemaakt op visteeltverzekering. In de laatste 10 jaren waren er maar drie goede jaren voor de verzekeraars, wat betekent dat de winst in deze jaren vooral

wordt gebruikt om de verliesgevende jaren te compenseren. Het feit dat de drie goede jaren in het nieuwe millenium vielen, lijkt erop te wijzen dat de ervaringen beter worden; dat is goed voor de verzekeraar en de visteler i.v.m. de duurzaamheid van deze nuttige dienstverlening. In Azië en Latijns Amerika hebben verzekeraars nog steeds moeite herv verzekeraars te vinden voor visteeltverzekeringsdiensten als gevolg van slechte ervaringen in het verleden. Ook het feit dat de capaciteit beschikbaar voor visteeltverzekeringen moet concurreren met verzekeringscapaciteit voor meer lucratieve diensten (zoals autoverzekeringen) maakt het niet gemakkelijk voor visteeltverzekeraars om hun capaciteit voor visteeltverzekeringen te verhogen.

De ongelijke informatie over wat zich in de vijver of ander teeltsysteem bevindt (de standing stock) samen met het feit dat de vistelers met de hoogste risico's zichzelf het eerst zullen verzekeren (met de daaraan gekoppelde hoge opstartkosten voor de verzekeraar) worden nog steeds gezien als de belangrijkste redenen dat visteelverzekering niet wijd gepromoot wordt door verzekeraars. Kleine bedrijven hebben heden ten dage nog steeds geen toegang tot verzekeringsdiensten, waardoor dus een heel groot deel van de teelt in Azië onverzekerd blijft op de korte termijn. Onderlinge ("mutual") verzekeringsprogramma's kunnen de oplossing voor deze kleine bedrijven zijn, maar tot nu toe zijn zulke programma's nog haast niet opgezet in de visteelt (in tegenstelling tot in de visserij). De kennis over verzekeringsdiensten onder vistelers neemt echter snel toe in de meeste regio's. Dat is vooral het gevolg van het feit dat levens- en zorgverzekeraars met hun diensten de boer op gaan.

Noodzakelijke vervolgstappen

Visteeltverzekering als hulpmiddel in

visteelt risicomanagement heeft nog een lange weg te gaan voordat het wereldwijd verspreid is in de sector. Nationaal beleid en wetten werken het aanbieden van visteeltverzekeringsdiensten nog vaak tegen. Samenwerking van vistelers, regering en verzekeraars is noodzakelijk om de dienstverlening te verbeteren. Informatievoorziening, voorlichting, training en een lange termijn perspectief van alle partijen is noodzakelijk om visteeltverzekering een succes voor allen te maken. FAO, als internationale ontwikkelingsorganisatie, streeft naar een duurzame visteelt, waarin risico's zoveel mogelijk beheerst kunnen worden. Visteeltverzekering heeft naar mijn mening een duidelijke rol te spelen in risicomanagement in visteeltbedrijven en dan vooral met het oog op de spreiding van risico's voor kleine boeren en de extra risico's die gepaard gaan met nieuwe investeringen van vistelers. De komende jaren zal FAO dan ook een aantal activiteiten op dit gebied ontplooiën. De ontwikkeling van richtlijnen om visteeltverzekeraars, vistelers, NGO's en regeringen beter samen te laten werken met het doel het aanbod en gebruik van visteeltverzekeringsdiensten te promoten is een van deze activiteiten die op de korte termijn aan bod zullen komen.